

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

12 An Vsurari[us] acquirat dominium rei per usuram acceptae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

ipsi reditus annui dicuntur Montes, qui aliquando ex nomine rerum, ex quibus percipiuntur nominari solent, vt Mons farinae, Mons carniū, Mons vini. Aliquando denominantur à causa, ob quam sunt: vt Mōs redemptionis Captiuorum, Mons fœderis, Mons pacis, Mons fidei. Aliquando ab Auctore, qui instituit, sic dicitur Mons Pius, Mons Sixtus, Mons Iulius. Singulæ verò portiones, siue pensiones ipsorum reddituum dicuntur loca Montis, & qui emunt huiusmodi portiones, siue loca, dicuntur emptores locorum Montis: habent enim ius exigendi portiones, quas suis pecuniis emerunt.

Secundò notandum, huiusmodi Montes aliquando esse perpetuos, aliquando temporales; aliquando vacabiles, aliquando non vacabiles dicuntur; quoniam obitu emptoris vacant; & redeunt ad Principem, qui iterum vendit eos: non vacabiles verò dicuntur, qui non vacant obitu emptoris, sed transeunt ad hæredes ipsius. Item aliquando esse redimibiles: id est, Princeps, qui Montem constituit, potest reddere pecuniam capitalem his, qui dederunt, vt emerent loca, siue portiones Montis, consequenter liberare se ab onere soluendi; aliquando verò esse irredimibiles, ita vt à Principe redimi non possint, sed sunt, & eriguntur cum pacto, vt Princeps non possit eos redimere.

Tertiò notandum est: Qui suis pecuniis emunt portiones, siue loca huiusmodi Montium, auctoritate Principis habent ius transferendi portiones, siue loca, quæ habent, in suos hæredes, item resignandi, siue renuntiandi aliis. siue vendendi, & vendere solent aliquando pijs, aliquando minoribus, quam ipsi emerunt: & singula ista abque vñra sunt, vt statim infra dicam.

Postremò notandum est, Aliquas esse conditiones ad huiusmodi Montium iustitiam necessarias. Prima est, vt reditus, super quos fundantur pensiones, siue portiones, siue loca, vere existant, alioqui esse vsuram. Secunda, Ne plura loca, siue pensiones vendantur, quam contineat ipse Mons: alioqui enim eorum omnium locorum, siue portionum, quæ non fundantur in Monte, esset ficta emptio, & vsuraria. Tertia: vt si Mons in totum, vel ex parte pereat, pereat etiam pro rata, loca, siue portiones: nam perente fundamento, perit consequenter res fundata: & perente re, perit quoque ius constitutum in ea. Hoc tamen intelligitur, dummodo Mons non pereat ex domini culpa, & dum non se dominus Montis obligauerit pro capitali, & pro redditu locorum, siue portionum in casu quo Mons perierit, vel decreuerit. Quarta: vt maiores, siue pensiones, siue loca dentur, quando Montes sunt vacabiles, quam cum sunt perpetui: quia quando Montes sunt vacabiles, siue temporales, habent multa, & magna incommoda ex parte illorum, qui loca, siue portiones habent in Montibus: & hinc fit, vt Montes isti vacabiles non constituantur, sine graui, & vigente causa propter incommoda, quæ inde sequuntur. Fit etiam, vt quando Montes sunt vacabiles, loca, siue portiones emi soleant ad rationem duodecim, vel decem, vel octo pro quolibet centenariò: quando verò sunt perpetui, solent emi ad rationem quinque, vel quinque cum dimidio.

Quantum ad iustitiam huiusmodi Montium, constat eos esse licitos; quia sunt census quidam. Sicut enim in censu emitur ius percipiendi annuam pensionem ex re alterius: Sic etiam qui loca emunt in huiusmodi Montibus, emunt ius percipiendi fructus, siue reditus annuos ex bonis eius, qui est dominus Montis.

De tertio alio genere Montium.

CAPVT X.

EST aliud genus Montium: nam Princeps, vel ciuitas pecuniis indigens, solet aliquando cogere ciues mercatores ad sibi mutuandum eâ lege, vt donec acceptam pecuniam restituat, soluat eis quotannis aliquam pecuniam summam, nimirum quinque, vel sex pro quolibet centenariò: & ista pecuniarum centenaria alibi dicuntur Montes, alibi loca, alibi mutua, & qui pecunias dederunt, dici solent creditores Montis, quibus conceditur facultas, vt reditus, siue fructus, quos suis datis pecuniis accipiunt, vendere, & alienare possint, eadem conditione, qua ipsi habent, nimirum, vt ipsi non possint suas pecunias repetere; Princeps tamen, vel Respublica, vel Ciuitas possint, quandoqueque voluerint illas restituendo, se ab hoc onere redimere.

De his Montibus solet esse dubitatio, an sint liciti, nec ne? Et dicendum est, ad hoc, vt sint liciti, nonnulla requiri. Primò, vt fundentur in veris Principis, vel Reipublicæ, vel Ciuitatis fructibus, iniubus, vel reditibus antiquis, vel per nouam aliquam impositionem institutis: alioqui enim esset vsura, cum nihil sit, quod ematur. Secundò, cum quinque, vel sex pro quolibet centenariò Princeps, vel Ciuitas quotannis soluat: necesse est, vt ciues pecunias quas dederunt, non mutatas dederint: sed tamquam pretium quo emerant ius percipiendi quinque, vel sex pro quolibet centenariò. Et tunc huiusmodi Montes parum differunt à Montibus secundi generis; vtrique enim sunt similes censibus, quibus emitur ius percipiendi annuam pensionem, ex re alterius.

Differunt tamen isti Montes à Montibus secundi generis, quod ciues, & mercatores coguntur auctoritate Principis, Reipublicæ, vel Ciuitatis emere istos Montes tertij generis; & ideo tertio requiritur in eis, vt non sint sine graui, & vigente necessitate: sine hac enim nemo potest cogi ad emendum aliquid: hæc verò ratione existente possunt cogi ciues ad emendum, sicut etiam solent Principes, vel Ciuitates in casu necessitatis aliquando cogere subditos, vel ciues, ad emendum triticum, quod pro eorum vtilitate ad caritatem, quæ certò, aut probabiliter timebatur, euitandam emerant, siue paruauerant alioquin si cogere emerent, triticum putri fieret. Quarto, si reuera ciues, & mercatores pecunias non dant tamquam pretium portionum, siue locorum, quæ emunt, sed tamquam mutuum, tunc vsura esset; quia Princeps, vel Ciuitas, quæ mutuo accipit vsura sortem, soluit lucrum ex mutuo: vnde, vt ab vsura, & iniustitia excusentur, necesse est, vt quinque, vel sex, quæ pro quolibet centenariò Princeps, vel Ciuitas soluat, ea reddat ratione lucri cessantis, vel damni emergentis. Et cum hoc generaliter esse non possit in omnibus ciuibus, vel mercatoribus, qui promiscuè pecunias dederunt: ideo isti Montes sic per mutuum constituti, ordinariè, siue regulariter, ab vsura liberi esse non possunt.

An Vfurarius acquirat dominium rei per vsuram acceptæ.

CAPVT XI.

IN hac re sunt duæ opiniones principales: Prima assentit per vsuram transferri dominium in vsurarium, siue res sit fructifera, quæ in vsura consumi non solet, siue non sit, quæ dicitur vsu consumptibilis, vt sunt in mensura, vel in pondere consistentes. Sic Glossa 14. questione quarta, in cap. Si quis vsuram, & in cap. Si Episcopum, 16. quest. 6.

Cap.

Et c. Transmissa. de Decimis. c. Debitores, de Inuentione.
 Sic Adrian. in 4. de Restitutione. quest. qua incipit: Ex his
 alia oritur questio. sic Innocent. in c. Michael de vsur. So-
 tus in 4. dist. 15. q. 2. art. 3. Alexan. p. 4. q. 33. mem. 2. art. 2.
 Henricus Quodlib. 4. q. 27. Palud. in 4. dist. 15. q. 2. art. 3.
 Rosella verb. vsura. 4. nu. 10. Baldus in l. n. 3. C. de pigno-
 rat. alt. Nauar. c. 17. n. 265. & probant, quia quisque vo-
 luntate sua potest transferre dominium bonorum suorum
 in alium: sed mutuatarius ex conventionione, & pacto, sol-
 uit vsuram, ergo transfert dominium eius in vsurarium
 Quod si dicas: Non soluit vsuram mutuatarius simpliciter
 voluntarie, quia necessitate coactus soluit eam, quia mu-
 tuator non vult mutuari nisi ad vsuram. Contra hoc est
 argumentum, quia hoc non tollit, quin voluntarie soluat:
 nam etiam, quod metu facimus, Verbi gratia, quippiam
 metu, vel minis nos damus alteri, verè transferimus domi-
 nium in eum. Item ex iure Ciuili, & Canonico, dominium
 transfertur per traditionem rei: sed mutuatarius tradit vsu-
 rario lucrum, quod soluit ex mutuo, ergo transfert domi-
 nium illius. Obijcies: Non sufficit sola, & simplex traditio
 rei: sed requiritur, vt fiat cum iusto titulo. Contra hoc
 est argumentum, quia hic adest titulus præter traditionem,
 nimirum conuentio, & pactum, quo mutuatarius promisit
 se soluturum vsuram: neque requiritur, vt titulus sit ius-
 tus, id est per legem licitus: satis enim est, vt lex non pro-
 hibuerit translationem dominij, licet prohibeat factum:
 nam etiam leges prohibent meretricium actum, nec tamen
 reuocant translationem dominij eius, quod datur meretri-
 ci. Si secundò obijcias, non sufficere solum rei traditionem,
 quia vsurarius lege naturali, & diuina, & canonicè obligat-
 ur ad restituendum lucrum per vsuram acceptum. Con-
 tra hoc est argumentum, & quia qui vendit merces pluris
 quam valeant, aut emit minoris quam æstimentur, obliga-
 tur in conscientia ad restitutionem, & tamen habet domi-
 nium pretij accepti, vel retenti. Item mutuatarius post mo-
 ram soluendi mutuum, tenetur in conscientia ad solutio-
 nem lucri cessantis, vel damni emergentis, si de eo soluendo
 conuenit; & tamen dominium habet eius, quod restituere
 tenetur.

Secunda opinio est asserentium in vsurarium non trans-
 ferri dominium lucri per vsuram accepti. Est S. Thomæ 2.
 2. q. 78. art. 3. ad finem. Caietanus in Opus. tom. 2. tract. 8. q.
 1. Altiusodor. lib. 3. tract. 21. cap. 1. quæ 1. principali. Ricardus
 in 4. dist. 15. quæ 5. art. 8. Sotus lib. 6. de iust. q. 1. art. 4. Medina
 quæ 4. de vsura ad tertium principale. Couarr. lib. 3. variar.
 resolut. cap. 3. nu. 7. Gabr. in 4. dist. 15. q. 1. art. 1. notab. 3. Ma-
 ior in 4. dist. 15. q. 38. Almayn. ead. dist. q. 2. Angel. verb. vsu-
 ra. 2. nu. 18. Silu. ead. verb. 6. q. 1. Lupi Gemin. tract. de vsur.
 comment. 4. §. 3. §. 37. Ioan. Andr. Lapi, Gemin. Francisc. in c.
 Quamquam de vsur. in 6. Probat hęc opinio, Primò, quia
 vsurarius tenetur restituere omnes fructus rei per vsuram
 acceptæ, si fructifera est: quod si dominium haberet, fructus
 faceret suos. Secundò, quia vsurarius nullo iusto titulo,
 aut causâ dominium habet, quia contra iustitiam lucrum v-
 surarium accipit. Tertio, quia ex contractu, qui per legem
 diuinam, & canonicam, & ciuilem est irritus, non transierit
 dominium; sed contractus vsurarius per omnem legem
 diuinam, & humanam est irritus: ergo ex eo nõ transfertur
 dominium.

In hac re dicendum est, aliqua esse certa, aliqua esse du-
 bia. Primò, certum est apud Auctores, si res per vsuram ac-
 cepta consistat in pondere, mensura, vel numero, vt est pe-
 cunia, frumentum, vel oleum: tunc eius dominium trans-
 fertur in vsurarium, quando cumque eam permisuerit
 cum re sua eiusdem generis; ita vt amplius separari, vel dis-
 cerni non possit; vel quando cumque eam postea admif-
 cuerit cum re sua eiusdem generis. Sic Angelus, & Silue-
 ster. & ratione patet; quia, vt diximus in tract. de Restitu-
 tione in communi. Et in tract. de dominio rerum acquiren-
 vnus modus acquirendi dominium, est per admixtionem
 rei cum alia eiusdem generis, siue materia; vt si fur vinum,
 vel oleum furtiuum, vel nummos argenteos, misceat eum

vinum, vel oleo suo, vel cum suis nummis argenteis. Secundo,
 certum est, si res vsuraria exstet eadem in specie, tenetur v-
 surarius eam restituere mutuatario. Tertio, si res vsuraria
 est fructifera, tenetur vsurarius restituere mutuatario, et-
 iam omnes fructus ex ea re perceptos. Quarto, tenetur v-
 surarius restituere omnes lucrum cessans, & damnum emer-
 gens mutuatario.

Tota igitur difficultas est inter Auctores, an his quat-
 tuor positis, possit simul, tamquam verum, dici dominium
 rei vsurariæ transferri in vsurarium. Nam prima opinio si-
 mul cum illis quattuor dicit coherere hoc, quod est, vsura-
 rium, dominium acquirere rei vsurariæ. & reuera est proba-
 bilis opinio, vt eam posita argumenta confirmant. Secun-
 da verò opinio ait, cum illis quattuor positis non posse si-
 mul coherere, quod vsurarius dominium acquirat rei vsu-
 rariæ. Sed quia parum refert, aut cum prima opinione, aut
 cum secunda loqui; dummodo quattuor illa prædicta retineamus;
 satius est secundam opinionem amplecti, tum quia
 communior est, tum etiam, quia secundam opinionem, facilius,
 & melius retinemus illa quattuor, in quibus
 omnes conueniunt.

*An vsurarius habeat dominium eorum,
 quæ ex pecunia vsuraria
 accipit.*

CAPVT XII

RE s per vsuram accepta potest esse pecunia, & potest esse
 res fructifera. v. g. ager, domus, equus, ancilla, seruus;
 fingamus vsurarium pecunia vsuraria negotiationi ex-
 posita, aliquid lucrificasse, vel emisse, vel ludendo compa-
 rasse. Ideo est dubium, an vsurarius habeat dominium eorum,
 quæ acquiruntur ex pecunia vsuraria. Item fingamus, rem
 vsurariam esse agrum reddentem fructus; dubitatur an v-
 surarius habeat dominium fructuum perceptorum ex agro.
 Item fingamus vsurarium vendidisse agrum, quem per v-
 suram accepit; dubitatur an acquirat dominium pretij, quo
 vendidit agrum.

In hac re, vt notat Archidiaconus 1. 4. q. 4. cap. Si quis vsuram
 sunt duæ opiniones. Prima asserit vsurarium dominium nõ
 habere. Ita sentit Altiusodor. loc. sup. cit. & probat, quia si ra-
 dix est infecta; rami quoque sunt infecti: ergo quicquid ac-
 quiritur ex re vsuraria, est vsurarium. Item 1. 4. q. 4. c. Si quis
 vsuram vsurarius dicitur, fur, & raptor; sed fur dominium
 non habet eorum, quæ ex re furtiua, siue rapta acquirunt. Itè
 emptum pecuniâ vsurariâ, succedit loco pecuniæ, & pretij,
 vt communiter Iuriconsulti aiunt, ex l. Si rem. Et l. pretium.
 ff. de Petit. hered. Et l. Imperator. §. fin. ff. De legat. 2.

Opinio secunda est communis, quam sequuntur Sotus,
 Medina, Couarr. Almayn. Angelus, Siluest. Maior, Gabr.
 Ricard. & Astenl. loci supra citati. Abbas cap. Naviganti.
 de vsur. Atque hęc opinio loquitur cum distinctione. Pri-
 mò, si res vsuraria est pecunia, tunc si quid ex ea vsurarius
 acquirat, dominium habet eius, quod acquirat; vt si luden-
 do, negotiando, vel emendo aliquid acquisiuit. Ratio huius
 est, quia huiusmodi lucra sunt ex propria industria, & dili-
 gentia vsurarij, non autem sunt fructus pecuniæ. Sic etiam
 depositarius si aliquid emat ex pecunia deposita, sibi acquirit.
 l. Si ex pecunia. C. de Rei vendic. Ita fur si aliquid ex pe-
 cunia furtiua sibi acquirit. l. qui vas. §. fin. ff. de furtis. Item
 si vxor ex pecunia viri defuncti pertinet ad filium, emat
 nomine suo aliquid, sibi acquirit. l. i. Et l. sibi. C. Si quis al-
 teri. Item si vnus fratrum ex pecunia omnium communi
 emat aliquid suo nomine proprio, sibi acquirit, non aliis
 fratribus. Secus esset si emisset communi omnium nomine,
 tunc enim commune esset. Item, si quis furripit artificij
 instrumenta artis, & suâ industriâ, & arte aliquid acquirat,
 sibi acquirit, non artificij; licet omnes isti teneantur resti-
 tuere pecuniam alienam acceptam, & omne lucrum ces-
 sans, & damnum emergens. Secundò, si res vsuraria est fru-